

**FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU M. 70 HÜKMÜ UYARINCA AÇILABİLECEK
TAZMİNAT DAVALARININ ŞARTLARI*****Dr. Öğr. Üyesi Zeynep ÖZCAN******Av. Ali TÜRK*******ÖZ**

FSEK m. 70 hükmü uyarınca ilgili kanun çerçevesinde korunan fikir ve sanat eserleri üzerindeki hakların ihlal edilmesi maddi ve manevi tazminat sorumluluğuna yol açmaktadır. Ancak kanun kapsamında bu davalara ilişkin taleplerin ileri sürülebilmesi belirli bazı şartların varlığını gerektirmektedir. Bu şartlar kapsamında eser kavramının sınırı çizilmekte ve her fikri ürünün 5846 sayılı Kanun çerçevesinde eser olarak nitelendirilemeyeceği ifade edilmektedir. Ayrıca kanun kapsamında maddi tazminat sorumluluğuna ilişkin kusur, zarar, illiyet bağı unsurları düzenlenirken; manevi tazminat sorumluluğu bakımından her bir unsur açıkça ele alınmamıştır. 4110 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle FSEK m. 70/I hükmü, manevi hakların ihlal edilmesi halinde yalnızca manevi bir zararın doğması halini öngörmektedir. Açılacak olan tazminat davasında zarar şartının gerekip gerekmediği hususunda, eser sahibi, haksız fiil sebebiyle manevi bir zarara uğradığını ispat etmekte zorunlu tutulmamalı; yalnızca haksız fiilin varlığını ispat ederek talebini ileri sürebilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Fikir ve Sanat Eserleri, Eser, Tazminat Şartları, Maddi Tazminat, Manevi Tazminat

---

* Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih: 04/06/2020

Kabul Edildiği Tarih: 04/11/2020

** Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Ali Fuat Başgil Hukuk Fakültesi, Medenî Hukuk Anabilim Dalı Başkanı

E-Mail: zeynep.ozcan@omu.edu.tr

ORCID: 0000-0001-9525-3139

*** Rize/Türkiye Barosuna bağlı Avukat, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Özel Hukuk Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

E-Mail: turko1653@gmail.com

ORCID: 0000-0002-5645-7400

CONDITIONS OF COMPENSATION TRIALS THAT ARE PROSECURED ACCORDANCE WITH THE CODE OF INTELLECTUAL AND ARTISTIC WORKS ARTICLE 70

ABSTRACT

In accordance with the provisions of Article 70 of the Code, violation of the rights on intellectual and artistic works protected under the relevant law leads to the responsibility of pecuniary and incorporeal compensation. The fact that these cases can be brought under the law requires only certain conditions. Among these conditions, especially the concept of the work is defined and it is stated that every work cannot be described as an intellectual product within the framework of Law No 5846. Within the scope of the law, while regulating the defect, damage, causalities related to material compensation; Each element has not been regulated of moral compensation liability. Whether the damage requirement is necessary in the compensation case, owner of the work should not be obliged to prove that (s)he has suffered any moral damage due to tort; (s)he should be able to sue her/his claim by proving only the tort.

Keywords: Intellectual and Artistic Works, Work, The Conditions of the Compensation Case, Material Compensation, Moral Compensation

GİRİŞ

Eser sahibinin meydana getirdiği fikir ve sanat eserleri üzerinde sahip olduğu haklar, kişinin mutlak nitelikteki hakları arasında yer almaktadır¹. Bu haklar herkes tarafından ihlal edilebilen haklardır. Fikri ve sanatsal görüşün ürünleri olan fikir ve sanat eserleri üzerindeki hakların; kişinin mahfuz alanını ilgilendirmesi, kolayca bu alanın ihlal edilebilmesi gibi bazı saiklerle kanun koyucu tarafından özel düzenlemelerle korunması gerekmiştir. Kanun koyucunun bu düzenlemelerdeki amacı düşünce dünyasının işlenmesi ile ortaya konulan fikri ürünleri üçüncü kişilerce kopyalama, intihal yapma ve içeriğin yozlaştırılması gibi haksız saldırılar karşısında korumaktır².

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK) bu korumanın kapsamını çizerken, yani fikri hakları belirlerken “eser” ve “eser sahipliği” kavramını merkeze almıştır³. Bu anlamda FSEK m. 70 hükmü uyarınca düzenlenen maddi ve manevi tazminat davalarında da merkez kavram olarak eser yer almış ve çalışmada ise eser kavramının fikri hukuktaki anlamı önemle ifade edilmiştir. Eser kavramı 5846 sayılı FSEK m. 1/B (a) bendinde “*Sahibinin hususiyetini taşıyan ve ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sinema eserleri olarak sayılan her nevi fikir ve sanat mahsulleri.*” olarak tanımlanmıştır. Çalışmada FSEK’e göre hangi eserlerin bu kanundaki korumalardan yararlandığını ve eser üzerindeki hakların doktrin ile Yargıtay tarafından çizilen sınırlarını belirleme noktası üzerinde durulmuştur

Önemle belirtmek gerekir ki her fikri ürünün bu kanun kapsamında korunması gibi bir durum söz konusu değildir. Ancak FSEK kapsamında eser kabul edilen her fikri ürün korunmaktadır. Zira her fikri ürün eser değildir, ancak her eser bir fikri üründür. 5846 sayılı Kanun’un asıl amacı sahibinin hususiyetini taşıyan eserlerin korunmasına yöneliktir. Buradan ilgili kanun kapsamında eser olarak kabul edilmeyen diğer fikri ürünlerin tamamen korumasız olduğu sonucu çıkarılmamalıdır. Bu fikri ürünler de genel hükümler çerçevesinde korunmaktadır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 54 ilâ 63 arasında ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m. 49 ilâ 76 arasında düzenlenen haksız fiil hükümleri ile 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu m. 23-35 arasında düzenlenen kişiliğin korunmasına yönelik hükümler önem arz etmektedir.

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında maddi ve manevi tazminat davalarının şartları FSEK m. 70 hükmünde ayrıntılı olarak düzenlenmemiştir. Daha açık bir ifadeyle FSEK m. 70/II hükmü uyarınca maddi tazminat davasının şartları açısından TBK. m. 49 vd. hükümlerinde düzenlenen kusur ve zarar ilkelerini ihtiva eden haksız fiil hükümlerine atf yapılırken manevi tazminat açısından FSEK m. 70/I hükmü ile böyle bir göndermeye yer verilmemiştir. Bu açıdan Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku’nda maddi tazminat istemlerinin şartları kolaylıkla tespit edilebilirken manevi tazminatın şartları noktasında birtakım muğlak noktalar bulunmaktadır. Bu muğlaklık özellikle manevi tazminat davasında kusur

¹ AYM, T. 08.03.2017, 2. BN. 2014/15232, www.lexpera.com, E.T. 30.08.2020.

² BOZBEL, Savaş; Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku, 2. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2012, (BOZBEL, 2012), s. 550; YAVUZ, Levent/ ALICA, Türkay ve MERDİVAN, Fethi, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Yorumu, II C., 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014, s. 1285; BOZGEYİK, Hayri, Mimaride Telif Hakları, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019, s. 85 vd.; SULUK, Cahit / KARASU, Rauf / NAL, Temel, Fikri Mülkiyet Hukuku, 4. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2020, s. 49 vd.

aranıp aranmadığı ve zararın doğmasının gerekip gerekmediği noktasında toplanmaktadır. Devam eden açıklamalarda da bu sorunların cevabı tartışılacaktır.

I. FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU'NA GÖRE TAZMİNAT DAVASININ ÖZELLİKLERİ

A. Genel Olarak

Hukukumuzda tazminat davalarının genel olarak amacı; hukuka aykırı fiiller sebebiyle maddi ve manevi olarak zarara uğrayan kişinin, zararının kusur oranında giderilmesini sağlamaktır⁴. Bu tatmin derecesi haksız fiilin sebep olduğu zarar ve haksız fiil sahibinin kusuru ile doğru orantılı olmak zorundadır⁵. Zira tazminatın amacı, zararın giderilmesidir⁶. Kişinin zarara maruz kalmasından önceki durumuna kıyasla zenginleşeceği ölçüde tazminata hükmedilemez⁷.

Türk Hukuku'nda tazminat sorumluluğu, sözleşmeden doğan sorumluluk ve sözleşme dışı sorumluluk olmak üzere ikiye ayrılmaktadır⁸. Sözleşmeden doğan sorumluluk, sözleşmenin taraflarından birinin özellikle sözleşme hükümlerini diğer taraf aleyhine ihlal etmesi ile doğan tazminat sorumluluğunu ifade etmektedir. Sözleşme dışı sorumluluk ise zarar sorumlusu ile zarara uğrayan arasında önceden bir hukuki ilişki bulunmaksızın ortaya çıkan zarardan doğan tazminat sorumluluğunu ifade etmektedir. Genel itibariyle sözleşmeden doğan sorumluluk TBK m. 112 vd. hükümlerinde düzenlenirken, haksız fiil sorumluluğu olarak da nitelendirilen⁹ sözleşme dışı sorumluluk TBK m. 49 vd. hükümlerinde düzenlenmektedir. Bu kapsamda haksız fiil sorumluluğu kural olarak kusurlu, istisnai olarak da kusursuz hareketlerden kaynaklanan zararların tazmin edilmesine yönelik kurallar ihtiva etmektedir. Manevi tazminata ilişkin genel hükümler niteliğinde olan hüküm ise, kişilik haklarının ihlali durumunda talep edilecek manevi tazminat davası dayanağı olan TBK. m. 58 hükmüdür.

B. Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Kapsamında Tazminat Davaları

FSEK m. 8 hükmü uyarınca belirtilen eser sahibinin veya haleflerinin; esere bağlı olarak doğan mali ve manevi haklarının, bu kimselerin rızalarının dışında kullanılması veya sair surette ihlal edilmesi en başında TBK. m. 49 anlamında haksız fiil teşkil

⁴ TİFTİK, Mustafa; Akit Dışı Sorumlulukta Maddi Tazminatın Şartları, Yetkin Yayınları, Ankara 1988, s. 39; SULUK / KARASU / NAL, s. 141.

⁵ Bu noktada ANTALYA zararın tazmini ile özel hukuk cezasını birbirinden ayırmaktadır. Zira Yazar'a göre özel hukuk cezasında amaç, sorumlu kimsenin cezalandırılması ve bu bağlamda zarar görenin tatmin edilmesini sağlamaktır. Böylece sorumlu kimse ihlal ettiği hukuk normu karşısında caydırıcı unsur olarak özel hukuk cezası ile karşılaşmaktadır. Dolayısıyla özel hukuk cezasının etkinliği tazminat miktarının zarar miktarından fazla olamayacağı kuralına istisna getirilmesi ve böylece sorumlu kimsenin zarar görenin malvarlığına verdiği zararı aşacak seviyede bir tazminata mahkûm edilmesi ile sağlanabilmektedir. ANTALYA, Osman Gökhan; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. II, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019, s. 555.

⁶ ANTALYA, s. 555.

⁷ TİFTİK, s. 42.

⁸ TİFTİK, s. 5.

⁹ DURGUT, Ramazan; "Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Kapsamında Tazminat Davaları", Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan Cilt: I, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2007, s. 1075-1095, s. 1082; TİFTİK, s. 5.

etmektedir¹⁰. Ancak 5846 sayılı Kanun eser ve eser sahibinin yalnızca haksız fiil hükümleri kapsamında korunmasını yeterli görmemiş ve bu alanı özel olarak düzenlemiştir¹¹. Özellikle TBK m. 49 vd. düzenlenen haksız fiil sorumluluğu kusur ve zararı beraber ihtiva etmesi gereken bir sorumluluktur. Ancak fikri hakların niteliği gereği 5846 sayılı Kanun, kusur veya zararı gerektirmeyen farklı bir takım hukuki sorumluluklar da öngörmektedir¹². Bu doğrultuda FSEK m. 66 hükmü ile düzenlenen tecavüzün ref-i davası ve FSEK m. 69 hükmü ile düzenlenen tecavüzün men-i davası kusur ve zarar bulunmasa da açılabilir¹³. Bu dava türleri kapsamında ortaya çıkan ihlallerde, ihlali yapanın kusurlu olması aranmadığı gibi eser sahibinin de böyle bir haksız saldırı karşısında herhangi bir zararının varlığı aranmamaktadır. Bu düzenlemelerin yapılmasında özellikle fikri haklar alanında, genel hükümlerin taleplere cevap vermede yetersiz kalabileceği ve uygulamada tarafların menfaatleri ile zararları arasındaki dengeleri olumsuz etkileyebileceği düşüncesi etkili olmuştur¹⁴.

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda eser veya hak sahiplerinin haklarının üçüncü kişiler tarafından ihlal edilmesi halinde eser ya da hak sahipleri tarafından açılacak hukuk davaları belirlenmiştir. Bu kapsamda eser sahibinin 5846 sayılı Kanun gereği eser sahipliğinden kaynaklanan haklarına yönelik; başlamış ve devam etmekte olan bir haksız saldırının kaldırılmasına yönelik açılacak olan tecavüzün ref'i davası¹⁵ (FSEK m. 66-68), başlaması muhtemel bir haksız saldırının henüz başlamadan önlenmesi amacıyla açılacak olan tecavüzün men'i davası (FSEK m. 69) ve son olarak da gerçekleştirilen haksız saldırı sebebiyle doğan zararların giderilmesi amacıyla açılabilen maddi ve manevi tazminat davaları (FSEK m. 68-70) ilgililerin 5846 sayılı Kanun kapsamında başvurabileceği hukuki yollardır¹⁶. Eser sahibinin mali haklarına tecavüz halinde açılacak olan FSEK m. 68'de düzenlenen bedelin iadesi davası, sadece fikri hukuka özgü bir dava olup madde metninde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Diğer sayılan davalara ilişkin kurallar 5846 sayılı Kanun ile ayrıntılı olarak düzenlenmemekte böylece ilgili Kanun'da hüküm bulunmayan hallerde genel hükümlerin uygulanacağını belirtmesiyle yetinilmektedir (FSEK m. 70/II)¹⁷.

¹⁰ BOZBEL, 2012, s. 549; MURATOĞULLARI, Harun, "FSEK Eser Sahiplerinin Manevi Haklarına Saldırı Halinde Talep Edilebilecek Manevi Tazminat", Terazi Hukuk Dergisi, C. 8, S. 80, 2013, s.52-59, s. 52.

¹¹ BOZGEYİK, s. 227 vd.

¹² KILIÇOĞLU, Ahmet Mithat, Eser Sayılmayan Fikri Ürünler ve Eserin Adı ve Alametleri Üzerindeki Haklar, Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, C. 8/Özel, Y. 2013, (KILIÇOĞLU, 2013), s. 1585- 1636, s. 1635.

¹³ ÖZCAN, Zeynep/ÖZCANOĞLU, Ayşe Betül, "Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Kapsamında Eser Sahibinin Manevi Hakları ve Yargıtay Kararları Işığında Eser Sahibinin Hukuksal Koruma Yolları", Legal Hukuk Dergisi, C.18 S.213, Y.2020, s. 4091-4146; s. 4131; BOZGEYİK, s. 201-205 vd.

¹⁴ BOZBEL (2012), s. 549.

¹⁵ OĞUZ, Arzu, Genel Hatlarıyla Telif Hakları ve Korunması, Bilişim ve Fikri Mülkiyet Semineri, 20-25 Nisan 2006, s. 1-22, s. 19; DURGUT, s. 1075 vd.; ERCOŞKUN ŞENOL, Kübra; Mali Hakları ve Kullanım Hakkını Devralanların Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Kapsamında Korunması, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, 3 (I), 2013, s. 45-63, s. 53 vd.; ÖZCAN/ÖZCANOĞLU, s. 4126.

¹⁶ BOZBEL (2012), s. 550; BOZGEYİK, s. 195 vd.; SULUK / KARASU / NAL, s. 138 vd.; ÖZCAN/ÖZCANOĞLU, s. 4124.

¹⁷ KÜÇÜKALİ, Canan, Fikri Hakların İhlalinden Kaynaklanan Tazminat Davası, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017, s. 139.

FSEK m. 70 hükümü uyarınca düzenlenen tazminat davaları ile eser sahibinin yahut haleflerinin, FSEK m. 13 ve FSEK m. 25 hükümleri arasında ayrıntılı olarak düzenlenen eser sahipliğinden kaynaklanan mali ve manevi hakların ihlal edilmesi ile ortaya çıkan zararın giderilmesi amaçlanmaktadır. Bu davaların, şartları bulunduğu takdirde tecavüzün men’i veya kaldırılması istemleriyle birlikte açılması mümkün olduğu gibi haksız fiillere ilişkin genel hükümlere göre hem maddi hem manevi tazminat taleplerini birlikte içererek açılmaları da mümkündür¹⁸.

FSEK m. 70/I hükümü, manevi hakları saldırıya uğrayan eser sahibinin manevi zararlarının; m. 70/II hükümü de mali hakları saldırıya uğrayan eser sahibinin maddi zararlarının haksız fiil hükümlerine göre mütecevizden tazmin edilebileceğini düzenlemektedir.

Maddi veya manevi zararların bulunması koşuluyla tecavüzün ref’i davası, tecavüzün men’i davası ve tazminat davası ile gerçek olmayan vekaletsiz iş görme davasını eser sahibinden başka; eser sahibinden bu hakları devralan halefleri ile bağlantılı hakları bulunan diğer kişiler de açabileceklerdir (FSEK m. 80/son)¹⁹.

C. FSEK’e Göre Tazminat Davasının Şartları

Tazminat davasının şartları FSEK m. 70 ve TBK m. 49 ve manevi tazminat davasının genel hükümler kapsamındaki hükümü TBK m. 58 beraber değerlendirildiğinde, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında bir eserin varlığı; eser sahibinin bu eser üzerindeki mali ve manevi haklarına yönelik haksız bir saldırının olması; eser sahibinin mali veya manevi olarak zarara uğramış olması; mütecevizin kusurlu hareketi; zararın doğması ile mütecevizin kusurlu haksız fiili arasında uygun illiyet (nedensellik) bağının bulunması olarak tespit edilmektedir. Şartlar tek tek ele alındığında;

1. Bir Eserin Varlığı

FSEK m. 1/B(a) hükmünde tanımı yapılan eser, onu meydana getiren kişinin iç dünyasında tasarladığı bilimsel veya sanatsal düşüncesinin dış dünyaya yansımaları meydana getirilen²⁰ bir fikri emek ürünüdür. Her fikri ürün eser değildir, ancak her eser bir fikri üründür. Bu bakımdan FSEK kapsamında eser kabul edilen her fikri ürün korunur. FSEK m. 1/B(a) hükümü uyarınca tanımlanan eser kavramı, ülkemizin de taraf olduğu 20 Aralık 1996 tarihli WIPO Telif Hakları Anlaşması m. 2²¹ hükmü göz önünde tutularak tanımlanmıştır²².

¹⁸ BOZBEL (2012), s. 578; ERCOŞKUN ŞENOL, s. 53; MURATOĞULLARI, s. 52; KÜÇÜKALİ, s. 140; DURGUT, s. 1082; AKIN, Levent; “Fikri Haklara Yönelik Tecavüzlere Karşı Hukuk Davaları”, Prof. Dr. Turhan Esener’e Armağan, Ankara 2000, s. 105-146, s. 114; SULUK / KARASU / NAL, s. 141.

¹⁹ BÜLTER, Ahmet, Eser Sahibinin Hakları ve Bağlantılı Haklar, TBB Dergisi, S. 59, Y. 2005, s. 90-108, s. 93, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2005-59-155>, E.T. 29.10.2019; BOZBEL (2012), s. 380; SULUK / KARASU / NAL, s.141; ÖZCAN/ÖZCANOĞLU, s. 4125.

²⁰ KILIÇOĞLU (2013), s. 1586; TÜYSÜZ, Mustafa; Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Çerçevesinde Fikri Haklar Üzerindeki Sözleşmeler, Yetkin, Ankara, 2007, s. 35 vd.

²¹ 20 Aralık 1996 tarihli WIPO Telif Hakları Anlaşması m. 2: “Telif hakkının korunması, düşünceleri, yöntemleri, uygulama esaslarını ya da matematiksel kavramları değil, ifadeleri kapsar.” https://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=283698#P127_22000 E.T. 16.05.2020.

²² BOZBEL (2012), s. 32; YAVUZ/ALICA/MERDİVAN, s.42.

FSEK m. 6/1 hükmü ile bazı işlemlerin de eser sayılacağı düzenlenmektedir. İlgili yasal düzenlemeler çerçevesinde bir fikri ürünün eser sayılabilmesi için sahibinin hususiyetini taşıması (subjektif şart) ve fikri ürünün 5846 sayılı Kanun ile tahdidi olarak sayılan eser kategorilerinden birisine dahil olması (objektif şart) gerekmektedir²³. Yine eserin tasarruf ve temellüğe elverişli olması gerekliliği diğer objektif ve subjektif şarttan bağımsız olarak incelendiği görülmektedir. Bu kapsamda eser kavramının şartları devam eden açıklamalarda üç unsur halinde incelenecektir. Fikri ürünün 5846 sayılı Kanun kapsamındaki korumadan yararlanabilmesi ve eser niteliğini kazanabilmesi için eserin meydana getirilmiş olması yeterli olup, ayrıca herhangi bir kayıt, tescil, tevdi, bildirim, beyan vb. başkaca bir formalite gerekmemektedir (FSEK m. 13)²⁴.

a. Hususiyet Şartı

Fikri mülkiyet haklarında, korumanın esasını teşkil eden yenilik unsuru 5846 sayılı Kanun ile “*hususiyet*²⁵” olarak ifade edilmektedir²⁶. FSEK m. 1/B hükmü uyarınca eser, “*sahibinin hususiyetini*” taşımalıdır. Fikri Hukukta hususiyet, eserin meydana getirildiği süreçte eser sahibinin özgün bir emek harcaması, zanaatkârın ortaya koyduğu çabayı aşacak derecede yaratıcılık²⁷ faaliyetinde bulunması ve orijinal sayılabilecek birtakım yenilikleri üretmesi anlamında kullanılmaktadır²⁸. Ancak eseri başlı başına sıfırdan meydana getirmek veya kendisinden önce çıkarılan diğer eserlerden faydalanmamış olmak gibi bir sınırlama yoktur²⁹. Bir eseri meydana getiren, işin doğası gereği önce

---

KARAHAN, Sami / SULUK, Cahit / SARAÇ, Tahir / NAL, Temel; Fikri Mülkiyet Hukukunun Esasları, 4.Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015, s. 42. AKGÜN, Başak; Telif Hukuku’nda İntihal Kavramı, Anonim Kullanımlar ve Tüm Bunların Karşısında Eser Sahibinin Fikri İmzası: “Üslup”, Ankara Barosu Fikri Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi, S. 2019/1, s. 57-76, s. 59; KILIÇOĞLU, Ahmet Mithat; Eser Sahibinin Mali Haklarına İlişkin Hukuksal İşlemler, Prof. Dr. Sabih ARIKAN’a Armağan, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019, (KILIÇOĞLU, 2019), s. 711-740, s. 711. Yargıtay da bir fikri ürünün eser sayılabilmesi için bulunması gereken şartları belirtmektedir. Bu doğrultudaki bir kararında: “...*bir eserin, yasa karşısında eser niteliğini kazanabilmesi için iki unsur gereklidir. Birincisi objektif unsur ki, yasa bunu mahsul (ürün) olarak belirtmiştir. Buna göre eser, evvela temellüğe, tasarrufa elverişli maddi bir varlık olarak var olmalıdır. İkincisi de, sübjektif unsur olup, eserin sahibinin özelliğini taşıyan bir fikir ve sanat eseri olmasıdır...*” şeklinde ifade etmiştir. YHGK, 18.11.2009, E. 459 K. 541, <https://www.lexpera.com.tr>, E.T. 29.10.2019.

²⁴ KARAHAN/ SULUK/SARAÇ /NAL, s. 42-43; SULUK/KARASU/NAL, s. 41 vd.

²⁵ TDK’ye göre hususiyet: *Bir şeyin benzerlerinden veya başka şeylerden ayrılmasını sağlayan nitelik, hususiyet, hasiyet, hassa, mahsusluk, spesiyalite.* <https://sozluk.gov.tr>, E.T.: 29.10.2019.

²⁶ KILIÇOĞLU (2013), s. 1586.

²⁷ BOZBEL, Savaş, Fikri Mülkiyet Hukuku, Oniki Levha Yayınları, İstanbul 2015, (BOZBEL, 2015), s.30.

²⁸ KARAHAN/ SULUK/SARAÇ /NAL, s. 43; BOZBEL (2015), s.32; DEMİR, Başak Aslı, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’na Göre Tazminat Davaları, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2011, s. 5-6. Yargıtay da benzer şekilde eserdeki yaratıcılık yoğunluğunun emsallerine oranla belirli bir düzeye ulaşmasını aramaktadır: “...*eser sayılmanın da asgari özellikleri vardır. Bu anlamda yaratma derecesinin belli bir düzeye ulaşmış olması gerekir. Herkes tarafından kaleme alınabilecek bir haberin, çekilebilecek bir fotoğrafın eser sayılması, ilke olarak mümkün değildir. Mahkemece vurgulandığının aksine “kişiliğin izi” kavramından uzaklaşılması ve sırf “kopyalanabilme” unsurunun öne çıkartılması halinde vasıfsız ürünlerin de eser sayılması ve bu haliyle “eser” tanımının gerçek koruma amacından uzaklaşması riski gündeme gelecektir...*” YHGK, 5.10.2016, E. 107 K. 957, www.lexpera.com, E.T. 31.10.2019.

²⁹ OĞUZ, s. 10.

meydana getirilen diğer eserlerden faydalanabileceği gibi yasal çerçevede, intihal³⁰ ve eserin kopyalanması sonucunu doğurmayacak şekilde iktibas³¹ da yapabilecektir (FSEK m. 35). Yine bir eserden esinlenilerek, esinlenen kişinin hususiyetini taşıyan farklı bir eser oluşturulması hâlinde de ilk eser sahibinin izni gerekmeyecektir. Ancak esinlenmenin yararlanma boyutunu aşmaması gerekmektedir. FSEK m. 6 kapsamında düzenlenen asıl eserin işlenmesi durumlarında ortaya çıkan diğer fikri ürün de eser sayılmaktadır (FSEK m. 6/son). Ancak bu halde kazanılan hakkın, orijinal eserle bağlantılı bir hak olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Zira asıl eserin işlenmesi suretiyle meydana getirilen diğer eserin, bağımsız bir eser niteliğine sahip olmakla birlikte orijinal eserin eser sahibinin hususiyetinin de alınıp buna sadece ek olarak işleyen hususiyetinin eklenmesi ile gerçekleştirilen bağlantılı duruma kanun cevaz vermiştir. Yargıtay da bir kararında işleme eserin, sahibinin hususiyetini taşıdığı ölçüde asıl eserden bağımsız olarak, asıl eserin diğer işlenmelerine karşı korunması gerektiğini ifade etmiştir³².

Hususiyet, eserde üslup olarak kendisini göstermektedir. Bu bağlamda eser sahibinin yaratıcılığı olarak ifade edebileceğimiz üslup; şekil, içerik veya her ikisinde de ortaya çıkabilir. Ancak her ne surette ortaya çıkarsa çıksın eser sahibi; yaratıcılık faaliyetini, estetik kaygılarını, özgün ifadelerini ve yeniliklerini eserine yansıttığı ölçüde ve herhangi bir öncelik ya da benzersizlik şartı aranmaksızın, kanun kapsamında hususiyet şartını gerçekleştirmiş sayılmalıdır. Bu bakımdan hususiyet, eser sahibinin eserindeki mührüdür; eser tasvip edilmese dahi bu eseri sahibine özgü kılan bir kimliktir³³.

Eser sahibi ile eseri arasındaki hususiyet bağı (yaratıcılık, estetik, yenilik, benzersizlik, üslup ve özgünlük) ne kadar kuvvetli olursa eser sahibinin fikri hakkının korunma kapsamı o derece genişleyecek ve haksız fiiller sebebiyle uğradığı zararın ağırlığı da bu çerçevede artacaktır³⁴. Uygulamada mahkemeler, fikri hakların korunma alanını ihlal eden haksız fiillerin ve zararın ağırlığını bilirkişiler marifetiyle tespit edebilmektedir³⁵.

³⁰ *İntihal, bir eseri kısmen ya da tamamen kendisine mal etme, söz ve yazı hırsızlığı, eser çalma, edebi hırsızlıktır:* DOĞAN, Mehmet, D., "Büyük Türkçe Sözlük", 11. Baskı, İz Yayıncılık, Ekim 1996, s.548. Yargıtay'a göre: "...İntihal, özü itibarıyla haksız fiilin fikir ve sanat eserleri hukukuna yansıyan bir görünümüdür. O hâlde iki eser arasında intihal incelemesi yapılırken; sonraki eser sahibinin eyleminin, ilk eser sahibinin mali ve manevi haklarından en az birisini ihlal edip etmediği; sonraki eserin ilk eserden hareketle oluşturulup oluşturulmadığı; eserler arasında benzerlik varsa ilk eser sahibinin hususiyetinin sonraki esere aynen geçirilip geçirilmediği ve son olarak da tespit edilen benzerliğin FSEK'in 35. maddesinde belirlenen iktibas serbestisi veya esinlenme kapsamında kalıp kalmadığı hususlarının bir bütün olarak araştırılması..." olarak tanımlanmaktadır. YHGK, 7.2.2019, E. 63 K. 86, www.lexpera.com, E.T. 29.10.2019.

³¹ "İktibas: 1.Ödünç almak 2. Alıntılama.", Dil Derneği, Türkçe Sözlük, Karınca Ajans Yayıncılık, 3. Baskı, Eylül 2012, s.830. Yargıtay'a göre: "...İktibas; alenileşmiş bir eserden bazı cümlelerin, paragrafların, motif ve tınıların hatta ezgilerin veya alenileşmiş bir güzel sanat eserinin resimlerinin aynen, kaynak gösterilerek başka bir esere konulmasıdır..." YHGK, 07.02.2019, E.63, K.86, www.lexpera.com, E.T. 29.10.2019.

³² YHGK, T. 7.2.2019, E. 63 K. 86, www.lexpera.com, E.T. 29.10.2019.

³³ BOZBEL (2015), s.30.

³⁴ KÜÇÜKALİ, s. 143; KARAHAN/ SULUK/SARAÇ /NAL, s. 45.

³⁵ KARAHAN/ SULUK/SARAÇ /NAL, s. 43.

b. Fikri Ürün Kanunda Sayılan Eser Kategorilerinden Birisine Dahil Olmalı

FSEK m. 1/B hükmüne göre hususiyet şartını ihtiva eden mahsulün, kanunda tahdidi olarak sayılan eser tiplerinden birisine dahil olması gerekir. Her ne kadar eser tipleri kanunda sınırlı olarak sayılmışsa da bu eser tiplerinin kapsamında yer alacak eserleri örnek kabilinde sayarak kapsamı geniş tutulmuştur³⁶. 5846 sayılı Kanun kapsamında belirlenen eser tipleri; ilim ve edebiyat eserleri (m.2), musiki eserleri (m.3), güzel sanat eserleri (m.4) ve sinema eserleridir (m.5). İşlenme ve derlemeler de kanun gereği eser sayıldığından (m.6) 5846 sayılı Kanun kapsamında korunmaktadır³⁷. Tahdidi olarak sayılan eser türlerinden birisine girmeyen fikri ürün 5846 sayılı Kanun kapsamında korunmamakta ancak haksız rekabet ve kişilik haklarına yönelik genel hükümlerce korunabilmektedir Yargıtay da dergi sayfalarının haksız kullanımına ilişkin vermiş olduğu bir kararında tecavüz edenin tacir olmaması halinde dahi birinci fıkra hükmüne aykırı hareket edenler hakkında haksız rekabete ilişkin hükümlerin uygulanacağı; eser mahiyetinde olmayan her tür fotoğraflar, benzer usullerle tespit edilen resimler ve sinema mahsulleri hakkında da aynı hükmün uygulanacağı belirtilmiştir³⁸.

Tazminat davalarında eser sahibinin üzerinde hak sahibi olduğu ve hak ihlalinin süjesini oluşturan; Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenen eser kavramından farklı niteliklere sahip olan 5846 sayılı Kanun'da yer alan eser türleri kısaca ele alındığında;

aa. İlim ve Edebiyat Eserleri (FSEK m. 2)

FSEK m. 2 hükmü³⁹ uyarınca ilim ve edebiyat eserlerinin özellikleri belirlenmekte ve bazı eserler örnek kabilinde sayılmaktadır. Bu kapsamda bir fikri ürünün ilim ve edebiyat eseri sayılabilmesi için hususiyet şartını taşıdıktan sonra bakılması gereken ikinci nitelik ürünün dil kullanılarak sözlü veya yazılı olarak ifade edilmiş olmasıdır. Bu bakımdan konuşma ve yazma için kullanılan dilin; ana dil, resmi dil, yabancı dil, müzik dili, unutulmuş dil veya suni (eser sahibi tarafından yaratılan) dil olması arasında bir fark bulunmamaktadır⁴⁰. Ayrıca yaratılan bu eserin edebi bir değerinin olması da gerekmez⁴¹. Dilin başkaları tarafından anlaşılıp anlaşılmadığının da bir önemi yoktur. Madde kapsamında tiyatro piyesi, roman, makale, şiir, türkü vs. yazılı eser; mülakat, röportaj, nutuk vs. ise dil ile ifade edilen sözlü eser niteliğindedir. FSEK m. 2/II hükmü ise, duygu

³⁶ BOZBEL (2015), s. 31; KÜÇÜKALİ, s. 141; KARAHAN/ SULUK/SARAÇ /NAL, s. 43; DEMİR, s.7

³⁷ BOZBEL (2015), s.31; SULUK / KARASU / NAL, s. 58 vd.

³⁸ YHGK, 05.10.2016, E. 107, K. 957, www.lexpera.com, E.T. 29.10.2019.

³⁹ FSEK m. 2: "İlim ve edebiyat eserleri şunlardır:1.Herhangi bir şekilde dil ve yazı ile ifade olunan eserler ve her biçim altında ifade edilen bilgisayar programları ve bir sonraki aşamada program sonucu doğurması koşuluyla bunların hazırlık tasarımları, 2. Her nevi rakslar, yazılı koreografi eserleri, Pantomimlar ve buna benzer sözsüz sahne eserleri, 3. Bedii vasfı bulunmayan her nevi teknik ve ilmi mahiyette fotoğraf eserleriyle, her nevi haritalar, planlar, projeler, krokiler, resimler, coğrafya ve topoğrafyaya ait maket ve benzerleri, her çeşit mimarlık ve şehircilik tasarım ve projeleri, mimari maketler, endüstri, çevre ve sahne tasarım ve projeleri. Arayüzüne temel oluşturan düşünce ve ilkeleri de içine almak üzere, bir bilgisayar programının herhangi bir ögesine temel oluşturan düşünce ve ilkeler eser sayılmazlar."

⁴⁰ BOZBEL (2015), s. 38-39; KARAHAN/ SULUK/SARAÇ /NAL, s. 61-62; DEMİR, s. 8-9; USLU, Ramazan; Türk Fikir ve Sanat Hukuku'nda Eser Sahipliği, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi, Ankara 2008, s. 9; SULUK / KARASU / NAL, s. 58.

⁴¹ OĞUZ, s. 10.

ve düşüncelerin vücut diline yansıdığı pandomimalar, danslar ve koreografiler gibi sözsüz fikri ürünleri koruma altına almaktadır. Bu kapsamda hükümde zikredilen eserler örnek olarak sayılmıştır. Bunların dışında hususiyet şartını taşıması halinde duygu ve düşünceleri yansıtan diğer vücut hareketlerinin de tekrarlanabilir bir düzenle yapılması yahut figürlerinin yazılarak tespit edilmesi hallerinde eser olarak kanun korumasından faydalanabilmesi mümkündür⁴². Madde metninde bale sayılmamasına rağmen spor olarak yapılması dışında sanatsal bir değer taşıyorsa sahibinin hususiyeti bulunması öncelik koşulu ile madde kapsamında korumadan yararlanacaktır. Ayrıca hususiyet şartını taşısa dahi rekabet amacıyla yapılan futbol organizasyonu kapsamında futbolcuların saha içerisinde yapmış oldukları çalım hareketleri gibi sportif faaliyetler bu maddenin koruma kapsamına girmeyecektir⁴³. Ancak saha dışında futbol topuyla gerçekleştirilen ve “*Freestyle*” olarak adlandırılan bireysel vücut hareketlerinin de hususiyet şartını taşıması ve tekrarı mümkün bir düzen içermesi halinde ilim ve edebiyat eseri olarak bu korumadan faydalanabilmelidir.

FSEK m. 2/III hükmü uyarınca, hususiyet şartını taşıyan ancak sanatsal bir değer bulunmayan teknik ve ilmi nitelikteki fikir ürünleri korunmaktadır. Bu madde kapsamında önemli olan bir husus bu ürünlerin sanatsal bir değerinin bulunmamasının gerekliliğidir. Zira sanatsal değeri olan eserler doğal olarak FSEK m. 2/I-II hükümleri uyarınca edebi eser veya FSEK m. 4 hükmü uyarınca güzel sanat eserleri olarak kanun korumasından yararlanmaktadır. Ayrıca bir diğer önemli nokta da bedii vasfı olmayan bu ürünlerin ilmi ve teknik nitelikte olmasıdır. Bu kapsamda öğretici ve açıklayıcı içeriklerle bilgi aktarım fonksiyonuna sahip bilimsel değerleri olan eserler (fotoğraf eserleriyle, her nevi haritalar, planlar, projeler, krokiler, resimler, coğrafya ve topoğrafyaya ait maket ve benzerleri, her çeşit mimarlık ve şehircilik tasarım ve projeleri, mimari maketler, endüstri, çevre ve sahne tasarım ve projeleri) maddenin koruma sahasından yararlanır⁴⁴.

bb. Musiki Eserler (FSEK m. 3)

FSEK m. 3 hükmü uyarınca musiki eserlerin kapsamı belirtilmektedir. Musiki eserlerde eser sahibinin hususiyeti, her türlü duygu ve düşüncenin sesin ahenkli veya ahenksiz olarak bir araya gelmesi suretiyle ortaya çıkar ve diğer kişiler tarafından duyma yoluyla algılanabilir⁴⁵. Musiki eserlerinde; müzik, ses, tını, ritim, melodi, harmoni gibi her türlü içerik dikkate alınır⁴⁶. Eğer musiki eserin içeriği, güfte⁴⁷ ve bestenin bir araya gelmesi ile oluşuyorsa bu halde hem güfte hem de beste birlikte korunacaktır. Ancak güftenin ve bestenin sahipleri ayrı ise o halde musiki eser artık ortak bir eser kabul edilecek hem metin hem de müzik ayrı ayrı korunacaktır⁴⁸. Bu kapsamda güfte FSEK m.

⁴² KILIÇOĞLU, Ahmet Mithat, Sınai Haklarla Karşılaştırmalı Fikri Haklar, Turhan Kitabevi, Ankara, Ekim 2006, (KILIÇOĞLU, 2006), s. 129.

⁴³ BOZBEL (2015), s. 38-39; KARAHAN/ SULUK/SARAÇ/NAL, s. 61-62; DEMİR, s. 8-9; YAVUZ/ ALICA/MERDİVAN, s. 112.

⁴⁴ BOZBEL (2015), s. 38-39; SULUK/ KARASU/NAL, s. 61-62; DEMİR, s. 8-9.

⁴⁵ TEKİNALP, Ünal, Fikri Mülkiyet Hukuku, 5. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012, s. 123. KARAHAN/SULUK/SARAÇ /NAL, s. 64-65; SULUK/ KARASU/NAL, s. 62.

⁴⁶ KÜÇÜKALİ, s. 150.

⁴⁷ “*Güfte, müzik yapıtlarının yazılı metni, söz, şarkı sözü.*”, Dil Derneği, “Türkçe Sözlük”, Karınca Ajans Yayıncılık, 3. Baskı, Eylül 2012, s.696.

⁴⁸ TEKİNALP, s. 123.

2 hükmü uyarınca ilim ve edebiyat eseri olarak; beste ise FSEK m. 3 hükmü uyarınca musiki eseri olarak kanun kapsamında korumadan faydalanabilecektir⁴⁹. Ayrıca şu husus da önemle belirtilmelidir ki bir musiki eserin ortak eser sayılabilmesi için güfte sahibi ile bestekar arasında bir anlaşma olması gerekir. Aksi takdirde rızanın olmaması izinsiz işleme halini gündeme getirecektir⁵⁰. Nitekim Yargıtay da benzer yöndeki bir kararında müzik eserinin sahibinden izinsiz olarak bir parçasının iktibas sınırı içerisinde dahi alınıp başka bir yerde kullanılmasının eserden doğan hakka tecavüz anlamına geleceğine hükmetmiştir⁵¹. Bu şekilde sahibinin izni olmadan güftenin, bestelenerek müzikalde kullanılması halinde ilim ve edebiyat eserinin izinsiz işlenmesi söz konusu olacaktır. Opera, ilahi, şarkı, caz, türkü vb. musiki esere örnek verilebilir. Sesin her zaman insandan çıkması gerekmez. Bu kapsamda elektronik bir aletle veya diğer enstrümanlar ile de musiki eserler yaratılmış olabilir⁵².

cc. Güzel Sanat Eserleri (FSEK m. 4)

FSEK m. 4 hükmü uyarınca bedii⁵³ vasfını haiz eserler güzel sanat eseri olarak ifade edilmiştir. Ancak madde metninde güzel sanat eserlerinin alt türleri tahdidi nitelikte sayılmamaktadır. Bu kapsamda madde metninde yer verilmeyen diğer güzel sanat eserlerinin de estetik değer ve sahibinin hususiyetini taşıması halinde bu madde kapsamında korunmaları mümkün olmaktadır. Güzel sanat eserleri ile günlük hayatta kullanım amacıyla ortaya konulan eserler aralarındaki estetik kaygı taşıma ve seri üretim amacı gibi göstergelerle birbirinden ayrılmaktadır.

Estetik değeri bulunmayan mimarlık tasarım ve projeleri FSEK m. 2/III uyarınca ilim ve edebiyat eseri olarak korunmaktadır. Ancak meydana getirilen mimarlık yapılarının başlı başına eser olarak korunabilmesi ancak güzel sanat eseri olarak değerlendirilebilmesine olanak tanınan hallerde mümkündür. Mimarlık eseri estetik bir değer taşıyorsa, her mimarın ortaya çıkarabileceği nitelikte değilse ve böylece hususiyet şartını taşıdığı anlaşılabilirseyse FSEK m. 4/III kapsamında güzel sanat eseri olarak korunabilecektir⁵⁴. Yargıtay da herkesçe ortaya konabilecek bir mimari bir yapının güzel sanat eseri olarak korunabilmesini mümkün görmemektedir⁵⁵.

dd. Sinema Eserleri (FSEK m. 5)

Bir eserin sinema eseri sayılabilmesi; FSEK m. 5 hükmünde sayılan film ve sinema kategorilerinden birisine dahil olması, FSEK m. 8 hükmündeki anlamıyla sahiplerinin bulunması, FSEK m. 8/III'e göre belirli bir senaryosunun, bu senaryoyu beyaz perdeye

⁴⁹ KILIÇOĞLU (2006), s. 130.

⁵⁰ KARAHAN / SULUK / SARAÇ / NAL, s. 65; YAVUZ / ALICA / MERDİVAN, s. 1281vd.; OPPENHEIM Charles, The New Directive On Copyright And Related Rights, Learned Publishing volume. 14, no: 3, July 2001 (The New Directive), s. 205-212; s. 208; OPPENHEIM, Charles, Legal Issues Of Concern To The Library And Information Sector, Journal Of Information Science Volume 3, 2001 (Library And Information Sector), s.171-176, (Oppenheim, Legal Issues), s. 175.

⁵¹ Y. 11. HD, 13.3.2017, E. 13493 K. 1474, www.lexpera.com, E.T. 12.05.2020.

⁵² BOZBEL (2015), s. 42; SULUK/ KARASU/NAL, s. 63.

⁵³ "Bedii, örneği olmayan, latif, güzel, nadide, güzellik ölçülerine uyan, gözü gönlü okşayan, beğenilen demektir." BOZBEL (2015), s. 44.

⁵⁴ GÜNEŞ, İlhami, Uygulamada Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015, s. 76; SULUK/ KARASU/NAL, s. 63.

⁵⁵ Y, 11. HD, 19.03.2002, E. 10702 K. 2515. www.lexpera.com, E.T. 19.05.2020.

aktaran yönetmenin bulunması⁵⁶ ve sinema eserinin senaristi ile yönetmenin hususiyetini taşıması şartlarına bağlıdır⁵⁷. Madde kenar başlığı her ne kadar sinema eserleri olarak kaleme alınmış olsa da madde kapsamında sadece dar anlamda sinema eserleri değil genel manada filmlerin ifade edildiği anlaşılmaktadır⁵⁸. Bu doğrultuda öğretici ve teknik mahiyetteki filmler, günlük olayların tespit edildiği filmler ve sinema filmleri madde kapsamında sinema eserleri olarak değerlendirilmektedir. Ancak önemle belirtmelidir ki bu filmler, sahibinin hususiyetini taşıyan bir eser niteliğine sahip olmalıdır. Özellikle de belirli bir düşünel veya sanatsal çabanın yansması ile ortaya konulan hareketli görüntüler dizisinin varlığı aranmaktadır. Bu kapsamda futbol maçlarını tespit eden yayınlar, yayıncının herhangi bir hususiyetini taşımadığından dolayı bu madde kapsamında korunmayacaktır⁵⁹. Ancak futbol maçlarının “yayın”⁶⁰ olarak veya FSEK m. 84 kapsamında korunması mümkündür. Madde kapsamında korumadan yararlanacak olan sinema eserleri teknik olarak; hareketli görüntüler dizisinin, kayıt tekniğine ve içeriğine bakılmaksızın, ardı ardına kaydedilmesi ve bu görüntülerin bant veya projeksiyon gibi araçlarla yeterli hızda yansıtılması sonucunda ortaya çıkmaktadır⁶¹.

ee. İşlenme ve Derleme Eserler (FSEK m. 6)

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, diğer bir eserden faydalanmak suretiyle meydana getirilip de bu esere nispetle müstakil olmayan fikir ve sanat eserlerinin işlenme olduğunu belirtmiştir (FSEK m. 6/I). Bu kapsamda asıl esere bağımlı olarak bir eseri; toplama, derleme, farklı bir türe sokma, başka bir dile tercüme etme veya yayınlamaya elverişli bir duruma getirme gibi yöntemlerle meydana getiren işlenme eserlerin sahipleri de bu kanun kapsamında korunacaktır. (FSEK m. 6/II) Derleme ise özgün eser üzerindeki haklar saklı kalmak kaydıyla, ansiklopediler ve antolojiler gibi muhtevası seçme ve düzenlemelerden oluşan ve bir düşünce yaratıcılığı sonucu olan eseri ifade etmektedir (FSEK m. 1/B(d)). Bir fikri ürünün derleme olarak nitelendirilebilmesi için hususiyet şartı aranmamış, bir düşünce yaratıcılığı sonucu ortaya çıkması yeterli sayılmıştır. Bir eserin işlenmesi kural olarak asıl eser sahibinin iznine bağlı değildir. Yani bir kimse orijinal bir eseri tercüme edebilir, toparlayabilir, yayınlamaya elverişli bir hale getirebilir. Ancak asıl eserin işlenmesi ile ortaya çıkan ürünü ticari olarak kullanabilmesi asıl eser sahibinin iznine bağlıdır⁶².

FSEK m. 6/I hükmü uyarınca işlenme yöntemleri örnekseme yoluyla sayıldığından farklı eser işlenmelerinin de bu madde kapsamına girmesi mümkündür. Böyle bir durum,

⁵⁶ Öğretilde belirli bir senaryonun ve yönetmenin bulunmasına gerek olmadığına dair görüşler de vardır. “...Çekimlerde belirli bir çekim tekniğinin uygulanması şart olmadığı gibi, yönetmen ve senaryonun bulunması da gerekli değildir. Bir sahnenin filmini spontane olarak çeken kişinin görüntü kayıtları, görüntünün seçimi ve düzenlenmesi ile hususiyet yansıtılabileceğinden bu şekilde de bir sinema eseri ortaya çıkabilir...”, KARAHAN/ SULUK/SARAÇ/NAL, s. 71.

⁵⁷ TEKİNALP, s. 127; SULUK/ KARASU/NAL, s. 68.

⁵⁸ KILIÇOĞLU (2013), s. 1592.

⁵⁹ Yargıtay da aynı görüştedir. Bkz. Y, 11. HD, 23.12.2005, E. 13440, K. 12765. www.lexpera.com, E.T. 15.05.2020.

⁶⁰ TEKİNALP'e göre; “...Futbol ve buz hokeyi spontandır, yani hareketler önceden tasarlanmamıştır; tekrarlanamaz. Onun için bir futbol maçının nakline ilişkin sorun “eser” bağlamında değil de TV sahibinin hakları, yani komşu haklar kapsamında çözülebilir...”, TEKİNALP, s. 122.

⁶¹ BOZBEL (2015), s. 45; KARAHAN/ SULUK/SARAÇ/NAL, s. 71.

⁶² SULUK/ KARASU/NAL, s. 70 vd.; TEKİNALP, s. 134.

işlenen eserin verilen örneklerden herhangi birine çevrilmesi değil, kendi kategorisi içinde başka şekle dönüştürülmesinin esas alınmış olmasıdır. Ancak sinema eserleri bu kapsamda değerlendirilmemektedir. Mesela bir romanın sinemaya uyarlanması halinde işleme bir eserden söz edilemeyecektir. Bu durumda romandan esinlenme söz konusu olacaktır. Esinlenme ise başlı başına sinema eserini işleme eser kabul etmeye yetmemekte, bu durumda sinema eseri bağımsız niteliğini muhafaza etmektedir. Zira bu durumda roman, sinema eserine düşünce yapısı olarak yansımakta ancak biçim ve içerik olarak geçmemekte ve yönetmen ile senaristin hususiyetini taşıyan bir sinema eseri meydana gelmektedir⁶³. Kanaatimizce de yapımcı ve senaristin hususiyetini taşıyan bağımsız bir eser meydana getirilmektedir. Bunun önemi de şu noktada ortaya çıkmaktadır. Sinema eseri eğer işleme suretiyle üretilen bir eser olsaydı asıl eser sahibinin rızası olmaksızın ticari maksatla piyasaya sürülmesi halinde orijinal eserin sahibinin FSEK m. 21 kapsamındaki mali hakkına karşı haksız bir saldırı oluşturabilir.

c. Tasarrufa ve Temellüğe Elverişli Bir Mahsul (ürün) Olma Şartı

Bir fikrin (ide) eser hüviyetine bürünebilmesi için bu fikrin dış dünyada somutlaştırılması gerekir. Sadece dış dünyaya yansıyan düşünceler eser olarak korunabilecektir. Bu kapsamda sadece zihinde tasarlanan; günlük hayatta bir şekle bürünmemiş, üçüncü kişilerce algılanabilmesine olanak bulunmayan ve kime ait olduğu bilinmeyen düşünceler fikri hak olarak korunamayacaktır⁶⁴. Mesela, Fenerbahçe Spor Kulübü'nün kurucularını tanıtan ve kulübün tarihini konu alan bir çocuk hikâye kitabı yazacağını dergide paylaşan, radyoda, TV'de açıklayan veya arkadaşına söyleyen kimsenin bu düşüncesi henüz dış dünyada şekillenmediği için eser sayılmayacaktır. Ayrıca hikâye kitabının nasıl tasarlandığına dair verilen ayrıntıların açıklanması da yazarın hususiyetini taşımamaktadır⁶⁵.

Bir fikri ürünün, "eser" olarak kabul edilebilmesi ve yasal korumadan faydalanabilmesi için tamamlanmış olması gerekmektedir⁶⁶. Yargıtay da fikri ürünün zihindeki tasavvur aşamasının eser olarak korunmasını mümkün görmemektedir⁶⁷. Zira bir fikri ürünün tasarrufa elverişli bir hal alması, yani eser sahibinin fikir dünyasından çıkarak üçüncü kişilerin algılayabileceği bir seviyeye gelmesi yeterlidir. Bu kapsamda müsveddeler, taslaklar, şiir veya ritim üzerine çeşitli denemeler gibi hazırlık çabaları da eserin belli bir düzeye geldiğinden bahisle hukuki korumadan faydalanabilecektir⁶⁸.

2. Hukuka Aykırılık: İhlalin Bir Haksız Fiil Oluşturması

a. Genel Olarak

Haksız fiilin ilk şartı hukuken tanınan ve korunan bir hakkın varlığıdır. Kanun koyucu bu bağlamda eser sahibinin; eserin somut olarak şekillenmesinden sonra, bir esere bağlı olarak sahip olduğu ve o esere özgülenmiş fikri kişiliğini yansıtan manevi hakları (FSEK m. 67) ile ticari amaçla kullanımını sağlayan ve eser üzerindeki tasarruf

⁶³ TEKİNALP, s. 134-135.

⁶⁴ AKGÜN, s. 60.

⁶⁵ TEKİNALP, s. 108.

⁶⁶ TEKİNALP, s. 108.

⁶⁷ Y. 4. HD, 1.7.1977, E. 5913, K. 7617, www.lexpera.com, E.T. 19.05.2020.

⁶⁸ KARAHAN/ SULUK/SARAÇ /NAL, s. 48.

yetkilerini kapsayan mali haklarını (FSEK m. 68) himaye altına almıştır (FSEK m. 13)⁶⁹. Bu açıdan haksız fiilden bahsedebilmesi için eser sahibinin mali ve manevi haklarının üçüncü kişilerce, hukuk düzeninin izin vermediği bir şekilde haleldar edilmesi gerekir (FSEK m. 70/I-II). Eser üzerindeki fikri haklar mutlak haklar arasında yer aldığı için bu hakların herkes tarafından ihlal edilmesi mümkündür. Bu kapsamda eser üzerindeki mutlak haklar; eser sahibine, fikri haklarına karşı gerçekleştirilen bu haksız saldırıların kaldırılmasını, mütecevizin bu saldırılarından men edilmesini ve zarar meydana gelmişse bu zararın tazmin edilmesini talep etme imkânı vermektedir⁷⁰.

Eseri umuma arz salahiyeti (FSEK m. 14), adın belirtilmesi salahiyeti (FSEK m. 15), eserde değişiklik yapılmasını önleme salahiyeti (FSEK m. 16) ve eser sahibinin zilyet ve malike karşı hakları (FSEK m. 17) 5846 sayılı Kanun uyarınca eser sahibinin manevi hakları olarak tespit edilmiştir. Bu kapsamda eser sahibinin FSEK m. 70/I hükmü uyarınca manevi tazminat talep edebilmesi ancak kanun kapsamında tahdidi olarak sayılan manevi haklarından birisinin haleldar edilmesi ile mümkün olabilmektedir.

5846 sayılı Kanun uyarınca eser sahibinin mali hakları; işleme hakkı (FSEK m. 21), çoğaltma hakkı (FSEK m. 22), yayma hakkı (FSEK m. 23), temsil hakkı (FSEK m. 24), umuma iletim hakkı (FSEK m. 25), pay ve takip hakkı (FSEK m. 45) olarak tespit edilmektedir⁷¹. Eser sahibinin mali haklarının ihlal edilmesi ile ortaya çıkan zararını FSEK m. 70/II hükmü uyarınca tazmin edebileceği düzenlenmektedir. FSEK m. 70/II hükmü uyarınca genel hükümlere yapılan gönderme kapsamında eser sahibi mali haklarının ihlal edilmesiyle ortaya çıkan maddi zararını haksız fiil hükümlerine göre tazmin edebilecektir. Ayrıca eser sahibinin manevi haklarının ihlal edilmesi suretiyle maddi bir zararı da doğmuşsa yine haksız fiil hükümleri çerçevesinde bu zararının giderilmesini sorumlularından isteyebilecektir⁷².

Haksız fiilin ikinci şartı ise bir fiilin varlığıdır. Ancak bu fiil alelade bir fiil olmamakla beraber eser sahibinin eseri üzerindeki mali ve manevi haklarına karşı haksız olarak nitelendirilebilen bir saldırının varlığı şeklinde tezahür etmelidir. Bir saldırıyı haksız olarak değerlendirebilmemiz için bu saldırının hukuka aykırı olması gerekir⁷³. Ayrıca 5846 sayılı Kanunda yer verilen amme intizamı mülahazası (m. 30), genel menfaat mülahazası (m.31-37), hususi menfaat mülahazası (m. 38-41) hallerinde ve son olarak hükümete tanınan yetkiler (m.42-47) kapsamında eserden yararlanılması durumlarında yine

⁶⁹ ERCOŞKUN ŞENOL, s. 56.

⁷⁰ TEKİNALP, s. 307.

⁷¹ BOZBEL, Savaş; Fikri Eserlerin Umuma Erişilebilir Kılınması, Haluk Konuralp Anısına Armağan, C. 3, Yetkin Yayınları, Ankara 2009, s. 195-218, s. 195; YASAMAN, Hamdi; "Fikri Haklarda Tazminat ile İlgili Bazı Sorunlar", Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı, C. I, İstanbul 2002, s. 805-819, s. 808; AKIN, s. 116; BOZBEL, Savaş; "FSEK'e göre Yayın, Yeniden Yayın, Yeniden İletim ve Diğer Mali Haklardan Farkları", Fikri Mülkiyet Hukuku Yıllığı, 2010, On iki Levha Yayıncılık, s. 105-131, (BOZBEL, 2010), s. 107.

⁷² OĞUZ, Arzu ve MERHACI, Selin Özden; Fikri ve Sınai Hakların İhlal Edilmesinden Doğan Tazminat Talepleri, Prof. Dr. Erdal Onar'a Armağan, C. II, Ankara Üniversitesi Yayınları No:391, Ankara 2013, s. 951-974, s. 959.

⁷³ TEKİNALP, s. 328. Hukukumuzda genel olarak hukuka uygunluk sebepleri TMK m. 3 ve TBK m. 64'te düzenlenmiştir. Bu bakımdan haksız fiilin; meşru müdafaa (TBK m. 64/I), ıztırar hali (TBK m. 64/II), kuvvet kullanarak hakkını koruma (TBK m. 64/III), hakkın icrası (TMK m.3) ve mağdurun rızası hukuka uygunluk sebeplerinin kapsamına girmemesi gerekir.

hukuka aykırı bir fiilin varlığından bahsedilemeyecektir. O halde gerek genel hükümlerle düzenlenen hukuka uygunluk sebepleri gerekse 5846 sayılı Kanun ile öngörülen eser üzerindeki hakların sınırlandırılması durumlarına uygun olarak eserin kullanılması eser sahibinin mali haklarına tecavüz olarak nitelendirilemeyecektir⁷⁴.

b. Mali ve Manevi Hakların İhlali

aa. Manevi Hak İhlali

Kılıçoğlu'na göre; FSEK m. 70/I anlamında manevi hakların haleldar edilmesi ile kanun koyucunun ifade etmek istediği husus, eser sahibinin 5846 sayılı Kanun kapsamında tespit edilen manevi haklarından birisine yönelik gerçekleştirilen haksız saldırının aynı zamanda eser sahibinin TBK m. 58 hükmü uyarınca kişilik haklarının da ihlali niteliğinde olmasıdır⁷⁵. Dolayısıyla sadece manevi hakların ihlal edilmesi ancak kişilik haklarının ihlal edilmemesi halinde manevi tazminat sorumluluğu doğmamaktadır. *Oğuz*'a göre ise; eser sahibinin manevi tazminat talep edebilmesi için TBK m. 58 bağlamında kişilik haklarının ihlali değil 5846 sayılı Kanun kapsamındaki manevi haklarının ihlal edilmesi gerekli ve yeterlidir⁷⁶. Kanaatimizce 5846 sayılı Kanun kapsamında manevi tazminat talep edebilmek için haksız eylemin kanun kapsamındaki manevi hakların ihlali niteliğinde bulunması yeterlidir. Zira mali hakların ihlalini düzenleyen FSEK 70/II hükmünde haksız fiil hükümlerine yapılan atıf, FSEK m. 70/I kapsamında düzenlenen manevi hakların ihlali için yapılmamıştır. Bu sebeple kanun koyucunun, FSEK m. 70/I kapsamında manevi tazminat talep edebilmek amacıyla eser sahibinin aynı zamanda kişilik haklarının da ihlalini teşkil etmesi gerektiğini ileri süren görüşe katılmamaktayız.

Yasa koyucunun 5846 sayılı Kanun ile tahdidi⁷⁷ olarak saydığı manevi hakların ihlali çeşitli surette gerçekleşebilmektedir. Bu kapsamda eser sahibinin izni olmadan veya isteğine aykırı olarak gerçekleştirilen eserin alenileştirilmesi, kanunda belirlenen iktibas sınırlarının aşılması veya yapılan iktibasta eserin ve eser sahibinin adının gösterilmemesi veya hatalı gösterilmesi, başkasına ait bir eserin kendisine aitmiş gibi takdim edilmesi, eserin içeriğini veya bütünlüğünü bozucu faaliyetlerde bulunulması, eserin işleme eser ya da derleme eser olduğunun gizlenmesi vb. haksız fiiller eser sahibinin manevi haklarını ihlal etmektedir⁷⁸. FSEK m. 70/I hükmü ile ifade edilen manevi hakların haleldar edilmesi; anlaşılacağı üzere ilgili yasa kapsamında eser sahibine tanınan manevi haklardan birisinin ihlal edilmesi ile gerçekleşmekte ayrıca eser sahibinin kişilik haklarının da ihlal edilmiş olması aranmamaktadır⁷⁹. Ancak vaki olan haksız eylem hem 5846 sayılı Kanun kapsamında tanınan manevi hakları hem de eser sahibinin genel

⁷⁴ BOZBEL (2015), s. 115.

⁷⁵ YASAMAN, s. 812; KILIÇOĞLU (2006), s. 411.

⁷⁶ OĞUZ/ MERHACI, s. 953; ÖZCAN/ÖZCANOĞLU, s.4134.

⁷⁷ ŞEKERBAY, Cennet Alas, Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda Manevi Haklar, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2014, s. 74; BELEN, Herdem, "Fikri Hukukta Manevi Haklar ve Manevi Tazminat Talebi", Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul 1996, s. 19.

⁷⁸ YAVUZ/ ALICA/MERDİVAN, s.1291vd; KÜÇÜKALİ, s. 174-175.

⁷⁹ SARIDAĞ, Orhan Gazi; Fikri Hukukta Manevi Tazminat, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Y. 11, S. 40, Ekim 2019, s. 175-192, s. 182.

hükümler kapsamındaki kişilik haklarını zarara uğratmışsa bu halde taleplerin telâhuku söz konusu olacak ve eser sahibi en fazla yararına olan hükümlere dayanabilecektir. Bu hükümler genellikle zarar şartının aranmaması ve FSEK m. 11-12 hükümleri ile getirilen eser sahipliği karinelerinin geçerli olması sebebiyle 5846 sayılı Kanun hükümleri olmaktadır.

TBK. m. 58 hükmü uyarınca haksız fiil ile, eser üzerindeki mali hakları ihlal edilen eser sahibinin aynı zamanda şeref ve haysiyet gibi kişilik haklarının da ihlal edildiği sonucuna varılırsa, genel hükümler kapsamında korunan manevi haklarının ihlal edildiği söylenebilir. Bu kapsamda özellikle eser üzerindeki mali hakların kullanımını veya tasarruf yetkisini sözleşme ile devreden eser sahibi, üçüncü kişinin eser üzerinde yaptığı zorunlu değişikliklere katlanmak zorundadır (FSEK m. 16/II). Ancak bu devir olgusuna rağmen yapılan değişiklikler sahibinin haysiyet ve şerefine saldırı oluşturmaktaysa eser sahibi, saldırıdan men hakkını ve bu kapsamda ortaya çıkan zarardan dolayı manevi tazminat hakkını kullanabilecektir. Eser sahibi bu haklarını devralana ve ihlali gerçekleştiren üçüncü kişilere karşı kullanabilecektir.

Yukarıda bahsedilen bu ihlaller karşısında eser sahibine tecavüzün ref'i ve men'i ile manevi tazminat davası açma imkânları tanınmaktadır.

bb. Mali Hak İhlali

Mali hakların ihlali; alenileşmiş bir eserin, sahibinin rızası olmaksızın veya isteğine aykırı olarak işlenmesi, çoğaltılması, temsil edilmesi, yayınlanması, kayda alınması ile satışının yapılması gibi haksız fiillerden oluşmaktadır. Bu açıdan alenilik kazanan eser için mali haklar sadece kanunda sayılanlarla sınırlıdır. Oysa alenilik kazanmamış bir eser üzerindeki her türlü mali haktan faydalanma yetkisi eser sahibine aittir. Dolayısıyla alenileşmemiş eserlere karşı gerçekleştirilen hukuka aykırı her saldırı için eser sahibinin yasal yollara başvurma yetkisi vardır. Mesela FSEK m. 33'te yayımlanmış bir eserin kâr amacı gütmeksizin tüm eğitim ve öğretim kurumlarında belirli şartlarla temsilinin serbest olduğu düzenlenmiştir. Bu madde kapsamında eser sahibi eğitim ve öğretim kurumlarının eserin temsili hakkını kanuni şartlar dairesinde kullanmaları halinde tecavüzün meni, refi ya da maddi tazminat davası açamayacaktır. Zira buradaki kullanım yetkisi bizzat kanundan kaynaklanmaktadır. Oysa eğitim ve öğretim kurumları kâr amacı dışında alenileşmemiş bir eseri kullanmaları halinde eser sahibi müdahalenin men'i, refi ya da maddi ve manevi tazminat davalarını açabilecektir.

cc. Manevi Haklar ile Mali Hakların Birlikte İhlali

Tekinalp'e göre mali ve manevi haklar ancak istisnai bazı hallerde birlikte ihlal edilebilmekte ve bu kapsamda örnek olarak da bir heykeltıraşın röportaj için çağırıldığı muhabirin, heykeltıraşın evinde dolaşırken henüz tamamlanmamış bir heykelini gizlice fotoğraflaması ve heykeltıraşın izni bulunmadan bu resimlerin, satışı yapılan bir dergide yayımlanması halinde hem mali haklarını hem de eserin umuma arz edilmesi hakkını ihlal ettiği durumu göstermektedir⁸⁰. *Oğuz'a* göre ise, bu yaklaşım eser üzerindeki mali hakların sözleşme ile devredilmesi hali için geçerlidir⁸¹. Zira eser üzerindeki manevi

⁸⁰ TEKİNALP, s. 325.

⁸¹ OĞUZ/MERHACI, s. 960.

hakların sözleşme ile devrinin mümkün olmaması ve bu hakların münhasıran eser sahibine ait olması karşısında mali haklar ile manevi hakların birlikte ihlal edilmesine nadiren rastlanabilmektedir. Bu kapsamda eser üzerindeki haklara yönelik bir haksız saldırı karşısında genelde eser sahibinin manevi hakları ihlal edilmekte ancak sözleşme ile devrettiği mali hakların ihlali sözleşmenin diğer tarafını ilgilendirmektedir⁸². Ancak *Oğuz*'a göre eser sahibinin, eser sahipliğinden kaynaklanan mali haklarını üçüncü kişilere sözleşme ile devretmediği durumlarda mali ve manevi hakların birlikte ihlal edilmesine sıkça rastlamak mümkündür⁸³. Bu kapsamda bir şiirin, şairin muvafakati alınmaksızın gazetede yayımlanması halinde şairin hem mali hem de manevi hakları ihlal edilmektedir. Kanaatimizce bu tartışma açılacak olan maddi ve manevi tazminat davalarında hangi hükümlere dayanılabileceği hususunda önem arz etmektedir. Zira yalnızca mali hakları ihlal edilen eser sahibi FSEK m. 70/II uyarınca maddi tazminat ve TBK m. 58 hükmü uyarınca da manevi tazminat taleplerini birlikte ileri sürebilecektir. Oysa hem mali hem de manevi hakları zayı olan eser sahibi gerek FSEK 70/I uyarınca maddi tazminat gerekse FSEK m. 70/II uyarınca manevi tazminat davasını birlikte açabilecektir⁸⁴.

3. Zararın Varlığı

FSEK m. 70/II hükmü uyarınca mali hakların haleldar edilmesine istinaden haksız fiil hükümlerine yapılan atıf sayesinde açılacak olan tazminat davalarının zarar şartını da ihtiva ettiği hususunda bir kuşku bulunmamaktadır. O halde eser sahibinin mali haklarının haksız bir eylem neticesinde ihlal edilmesi halinde, tazminat davası açılabilmesi için eser sahibinin bir zararının doğması gerekmektedir. Bu zarar maddi nitelikte olabileceği gibi aynı zamanda eser sahibinin kişilik haklarının da ihlal edilmesi halinde manevi bir zarar olarak da ortaya çıkabilir. Bakıldığında bu zarar eser sahibinin malvarlığının haksız saldırıdan önceki ve sonraki durumu açısından ortaya çıkan farktan ibarettir⁸⁵. Fakat eser sahibi ispat edebildiği ölçüde haksız eylem yüzünden yoksun kaldığı kârın da kendisine verilmesini talep edebilecektir⁸⁶. Herhalde FSEK m. 70/II kapsamında açılacak tazminat davasında maddi ve manevi zararın tespiti TBK m. 50-51 hükümleri göz önüne alınmak suretiyle yapılabilecektir. Ancak aynı sarih düzenlemenin manevi hakların ihlali açısından da öngörüldüğünü söylemek öğretilerdeki tartışmalara bakıldığında mümkün görülmemektedir.

FSEK m. 70/I hükmü gereği manevi hakları ihlal edilen eser sahibi veya halefleri, eser sahibinin uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat ödenmesi için dava açabilecektir. Dikkat edileceği üzere hüküm, manevi hakların ihlal edilmesi suretiyle sadece manevi bir zararın doğma ihtimalini göz önüne almakta ayrıca eser sahibinin bu

⁸² Nitekim Yargıtay da mali hakları sözleşme ile devralan kimselerin, devir konusu esere yönelik manevi tazminat taleplerini reddetmektedir. Bkz. Y. 11. HD, 23.2.2004, E. 7032, K. 1586; Y. 11. HD, 15.6.2006, E. 3490, K. 6930; Y. 11. HD, 4.6.2001 E. 2687, K. 5080. www.lexpera.com, E.T. 19.05.2020.

⁸³ OĞUZ/ MERHACI, s. 961.

⁸⁴ ARKAN SERİM, Azra; "Fikri Hak İhlalleri ve Davaları", Fikri ve Sınai Haklar, İstanbul 2008, s. 74 vd.; ÖZCAN/ÖZCANOĞLU, s. 4138.

⁸⁵ CANDAN, Eda, Fikir ve Sanat Eserleri Kanununda Tazminat Davaları, Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2013, s. 63.

⁸⁶ SARIKAYA, Murat, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda Düzenlenen Tazminat Talepleri Üzerine İnceleme, Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1/2, Y. 2019, s. 59-90, s. 68.

sebeple maddi bir zarara uğrayacağına ise değinmemektedir. Bu yaklaşım da manevi hak ve mali hak ayrımının, maddi tazminat ve manevi tazminat ayrımıyla karıştırıldığı gerekçesiyle öğretilde eleştirilmektedir⁸⁷. Aslında 4110 sayılı kanun ile FSEK m. 70/1 hükmünde yapılan değişiklikten önce madde⁸⁸, manevi hakların haleldar edilmesi halinde maddi ve manevi zararın doğabileceği noktasında herhangi bir tereddüt yaratmamaktaydı. Kısacası manevi bir hakkın ihlal edilmesi halinde hem maddi hem de manevi zararın doğabileceği kabul edilmekteydi⁸⁹. Ancak anılan değişiklik ile FSEK m. 70/1 hükmü, manevi hakların ihlal edilmesi halinde yalnızca manevi bir zararın doğması halini öngörmektedir. Bu kapsamda edebi bir eser vücuda getiren eser sahibinin; muvafakati bulunmaksızın, eserinin içeriğinde değişiklik yapılması ve değişik halde yayımlanması sebebiyle eserin kamuoyunda kötü bir üne kavuşması ve bu sayede satışının düşmesi gibi durumlar, eser üzerinde değişiklik yapma manevi hakkının ihlal edilmesi suretiyle ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda hem yazarın ismi lekelenerek manevi zarar doğmakta hem de eserinin satışları düşerek kârdan yoksun kalmaktadır. Ancak FSEK m. 70/1 lafzından çıkan anlam bu noktada sadece manevi zararın talep edilebileceği, bu kapsamda da 5846 sayılı Kanun kapsamında sayılan eser sahibinin manevi haklarının ihlal edilmesi halinde uğranılan maddi zararların tazmin edilemeyeceği yönündedir.

Öğretilde diğer bir tartışma da FSEK m. 70/1 kapsamında açılacak olan tazminat davasında zarar şartının mutlaka aranıp aranmayacağı hususundadır. *Oğuz/Merhaci*'ya göre, eser sahibinin 5846 sayılı Kanun kapsamında ihlal edilen manevi haklarının, aynı zamanda bu kişinin benliğinde öfke, elem gibi olumsuz psikik bir etki yaratması gerekmektedir⁹⁰. Nitekim *Kılıçoğlu* da FSEK m. 70/1 hükmü lafzında "*kişi uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat davası açabilir*" şeklinde yer alan ifadenin açıkça manevi zararın doğması şartına işaret ettiği bu kapsamda sadece manevi hakkın ihlal edilmesinin yeterli olmayacağını ileri sürmektedir⁹¹. Genel olarak kabul edilen görüş ise, 5846 sayılı Kanun kapsamındaki manevi hakların ihlal edilmesinin manevi tazminat talep edilebilmesi için yeterli olacağı ve bir zararın doğup doğmadığının araştırılmasına gerek bulunmadığı şeklindedir⁹². Kanımızca kanun ile oluşturulmak istenen sistem eser sahibinin haklarını olabildiğince geniş bir alanda koruyabilmektir. Bu kapsamda da eser sahibinin düşünsel alanına karşı gerçekleşebilecek her türlü saldırının en başta önüne geçilmek istenmektedir. Zira kanunun muhtelif hükümlerinde düzenlenen tecavüzün refi ve men-i hükümleri incelendiğinde de kanun koyucunun henüz bir zararın doğmadığı hatta mütecevizin kusurunun bulunmadığı haksız fiillerinde dahi eser sahibinin eseri üzerindeki bu en tabî nitelikteki haklarını korumaya değer görmüştür. Bu kapsamda eser

⁸⁷ SARIKAYA, s. 62; OĞUZ/MERHACI, s. 953; CANDAN, s. 5; KILIÇOĞLU, Ahmet Mithat; 5846'daki Hatalı Bir Değişiklik Açısından Manevi Hakların İhlalinden Doğan Zararın Tazmini, Ankara Barosu FMR Dergisi, C. 1, S. 3, Y. 2001, s. 23-28, s. 26.

⁸⁸ 4110 sayılı yasa ile değiştirilmeden önce FSEK m. 70/1: "*Mânevi hakları haleldar edilen kimse, tecavüz edenin kusuru varsa zarar ve ziyan; kusur ve tecavüzün ağırlığı icabettirdiği takdirde, ayrıca mânevi zarar adı ile bir paranın verilmesini dâva edebilir. Mahkeme bu para yerine veya buna ek olarak başka bir mânevi tazminat şekline de hükmedebilir.*" (R.G.: 13.12.1951)

⁸⁹ KILIÇOĞLU, s. 26.

⁹⁰ OĞUZ/MERHACI, s. 955.

⁹¹ KILIÇOĞLU (2006), s. 410-411.

⁹² TEKİNALP, s. 328-329; SARIKAYA, s. 64. Aynı doğrultuda YHGK kararı için bkz.: YHGK, 2.4.2003, E. 4-260, K. 271. www.lexpera.com, E.T. 25.05.2020.

sahibi, haksız fiil sebebiyle manevi bir zarara uğradığını ispat etmekle zorunlu tutulmamalı yalnızca haksız fiilin varlığını ispat ederek talebini ileri sürebilmesi kanunun sistematığına ve yöneldiği amaca daha uygun bir yorumdur. Görüşümüze paralel olan diğer bir düzenleme olan FSEK m. 70/I kapsamında; manevi bir hakkı haleldar edilen kimsenin aynı zamanda bu haksız fiille şeref ve haysiyetine de saldırı gerçekleşmişse bu halde TBK m. 58 hükmü uyarınca da manevi tazminat davası açılacaktır⁹³. Bu halde ise eser sahibinin; şeref ve haysiyetinin ihlal edilmesi sebebiyle duyduğu elem, öfke, acı gibi olumsuz psikişik duyguların yarattığı manevi zararı ispat etmesi aranmalıdır.

4. Kusur Şartı

FSEK m. 70/II hükmü uyarınca mali hakların haleldar edilmesi halinde açılacak olan maddi tazminat davaları ile TBK m. 58 hükmü uyarınca eser sahibinin kişilik haklarının ihlal edilmesi sebebiyle açılacak olan manevi tazminat davaları açısından kusur şartının aranıp aranmadığı noktasında herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır. Zira FSEK m. 70/II hükmünde de ifade edildiği üzere ancak mütecavizin kusuru varsa haksız fiil hükümlerine göre tazminat istenebilecektir.

Manevi hakları haleldar edilen eser sahibinin açacağı manevi tazminat davasını düzenleyen FSEK m. 70/I hükmünde ise kusur şartından bahsedilmemiştir. Bu noktada kanunun manevi tazminatta kabul ettiği yaklaşımın kusursuz (objektif) sorumluluk haline işaret edip etmediği öğretide tartışmalıdır⁹⁴. Bu tartışmanın sebebi ise 07.06.1995 tarihli ve 4110 sayılı Kanun ile 5846 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikte yatmaktadır. İlgili değişiklikten önce haksız fiil neticesinde manevi tazminat istenebilmesinin bir koşulunu da "kusurun ağırlığının icap ettirmesi" oluşturmaktaydı. Ancak değişiklikte birlikte artık manevi tazminat talep edebilmek için mütecavizin ağır kusurunun bulunmasına yönelik bir şarta madde metninde yer verilmemektedir. Bu kapsamda *Tekinalp'e* göre 5846 sayılı Kanun kapsamında tanınan manevi hakların ihlal edilmesi halinde açılacak olan manevi tazminat davaları açısından kusur şartı aranmamaktadır⁹⁵. Zira Yazar, bu konuda FSEK m. 70 hükmünün dayandığı TBK m. 58 hükmünde kusurdan açıkça söz edilmediğini, ayrıca 5846 sayılı Kanun'da düzenlenen eser sahibinin adı üzerindeki manevi haklarına karşı açılacak olan tecavüzün ref'i davasının da kusur gerektirmediğini ve kanunun sisteminin bu yönde yorum yapmaya müsait olduğunu ifade etmektedir⁹⁶. Bu görüşe karşılık *Oğuz ve Kılıçoğlu*, FSEK m. 70/I hükmü ile düzenlenen manevi tazminat davasının TBK m. 58 hükmünde kabul edilen manevi tazminat davasından farklı bir sistem

⁹³ TEKİNALP, s. 328-329; ÖZCAN/ÖZCANOĞLU, s. 4133.

⁹⁴ Yargıtay bir kararında kusurun bilme unsurunun olayda bulunmadığı gerekçesiyle bidayet mahkemesinin manevi tazminat kararını bozmuştur: "...Dava, eser sahipliğine dayalı maddi, manevi tazminat isteminden ibarettir. Mahkemece, davacının eserden doğan haklarına tecavüz edildiğini iddia ettiği fotoğrafların sergilendiği bienalin, her iki davalının koordinasyonu ile gerçekleştirildiği gerekçesiyle husumet itirazının reddine karar verilmiştir. Ancak, mahkeme gerekçesinde belirtildiği gibi, davalılar bienalin koordinasyonunu yapmış olup, tecavüz teşkil eden fotoğrafların davacıya ait olup olmadıklarını bilmeleri kendilerinden beklenemeyeceği gibi, davacı tarafından yapılan ihtar üzerine fotoğrafların derhal bienalden kaldırılmış olması karşısında, tazminat isteminin reddine karar verilmesi gerekirken manevi tazminat yönünden davanın kabulüne karar verilmesi doğru olmamış, hükmün bu nedenle davalılar yararına bozulmasına karar vermek gerekmiştir..." Y, 11. HD, 8.6.2015, E. 516, K. 7926, www.lexpera.com, E.T. 20.05.2020.

⁹⁵ TEKİNALP, s. 328.

⁹⁶ TEKİNALP, s. 328-329.

getirmediğini bu kapsamda eser sahibinin açacağı manevi tazminat davalarında da mütecevizin kusurunun aranması gerektiğini ifade etmektedir⁹⁷. Nitekim *Küçükali* de tazminatın miktarının belirlenmesinde kusurun esas alındığını, ayrıca TBK m. 58 hükmünde kusura açıkça yer verilmemiş olmasının kusursuz sorumluluk hali olduğu anlamını taşımadığını ifade etmektedir⁹⁸. Kanımızca da hayatın olağan akışında kusurlu hareketlerin cezalandırılması esastır. Dolayısıyla istisna olan durum kusursuz sorumluluktur. Bu açıdan kusursuz sorumluluk halleri kanun koyucu tarafından ayrıca ve açıkça düzenlenmektedir. Bu noktada manevi tazminat davasında açıkça kusursuz sorumluluk düzenlemesi bulunmadığından FSEK m. 70/I hükmünün kusurlu sorumluluk hallerinden birisi olduğu görüşü kanaatimizce de kanunun sistemine uygun düşmektedir. Aynı istikamette bu görüşümüzü destekleyecek şekilde tecavüzün refi davasının düzenlendiği FSEK m. 66/III hükmünde bu davanın açılabilmesi bakımından kusur şartının gerekmediği kanun koyucu tarafından açıkça belirtilmiştir. Dolayısıyla kanun koyucu tarafından manevi tazminat açısından kusursuz sorumluluk hali öngörülmemek istenseydi bu duruma 5846 sayılı Kanun'da açıkça yer verilebilirdi.

5. İlliyet (Nedensellik) Bağı

İhlalden doğan sorumluluk için zararın bu ihlal sebebiyle doğmuş olması gerekir. Dolayısıyla araya üçüncü bir kişinin kusurunun girmiş olması, kendisinin sebep olmadığı beklenmedik bir olayın sonucunda zararın meydana gelmesi yahut zararın mücbir sebepten kaynaklanan bazı ayırık durumlar ile ortaya çıkması illiyet bağına koparır. Bu durumlarda ya sorumluluk ortadan kalkar ya da üçüncü bir kişinin üzerinde kalır. İlliyet bağı normal koşullar, hayatın olağan akışı ve genel tecrübenin dikkate alındığı uygun illiyet bağıdır⁹⁹.

FSEK m. 70/II hükmünün haksız fiil hükümlerine yaptığı açık gönderme sayesinde mali haklarının haleldar olduğunu ileri süren eser sahibi uğradığı maddi ve manevi zararın bu haksız fiilden kaynaklandığını ispat etmek suretiyle tazminini talep edebilecektir. Oysa FSEK m. 70/I hükmü uyarınca manevi hakları haleldar edilen eser sahibinin aynı zamanda bir zarara uğraması gerekmediği içindir ki bu noktada yalnızca haksız fiili ispat edecek aynı zamanda uğradığı zararın bu haksız fiilden kaynaklandığını ispat etmesi gerekmecektir. Kanunun bu noktada haksız fiil ile doğacak zarar arasındaki sebep sonuç bağıntısını karine olarak varsaydığı kabul edilmelidir¹⁰⁰.

SONUÇ

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gereğince eser sahibi meydana getirdiği eser üzerinde mali ve manevi birtakım haklara sahiptir. Bu hakların ihlali halinde de eser sahibine maddi ve manevi tazminat talep edebilme imkânı tanınmıştır. Ancak Kanun'da özellikle manevi hakların ihlali ve sonrasında açılan genelde manevi bazen de maddi tazminat davaları noktasında ayrıntılı bir hükme yer vermemiştir. O kadar ki manevi tazminat davalarında kusur sorumluluğu veya kusursuz sorumluluğun söz konusu olduğu noktasında fikir birliği oluşmamıştır. Nitekim mali hakların korunmasını sağlayan

⁹⁷ OĞUZ/ MERHACI, s. 956; KILIÇOĞLU (2006), s. 412.

⁹⁸ KÜÇÜKALİ, s. 213-214.

⁹⁹ KÜÇÜKALİ, s. 219.

¹⁰⁰ SARIKAYA, s. 64.

hükümlerde davanın tarafları açısından eser sahibi öldükten sonra külli halef olan mirasçılar tarafından dava talebinin ileri sürebilmesi hususunda herhangi bir tereddüt bulunmazken eser sahibinin manevi tazminat davası açma hakkının öldükten sonra mirasçılardan kullanılıp kullanılmayacağı da Kanun'da netlik kazanmamıştır. Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun hüküm sevk etmediği noktalarda niteliğine uygun düştüğü ölçüde genel hükümlerin uygulanacağı kuşkusuzdur. FSEK m. 70 hükmü uyarınca düzenlenen tazminat davaları ile eser sahibinin yahut haleflerinin, FSEK m. 13 ve FSEK m. 25 hükümleri arasında ayrıntılı olarak düzenlenen eser sahipliğinden kaynaklanan mali ve manevi hakların ihlal edilmesi ile ortaya çıkan zararın giderilmesi amaçlanmaktadır. Bu davaların, şartları bulunduğu takdirde tecavüzün men'i veya kaldırılması istemleriyle birlikte açılması mümkün olduğu gibi haksız fiillere ilişkin genel hükümlere göre hem maddi hem manevi tazminat taleplerini birlikte içerecek şekilde açılmaları da mümkündür. Maddi veya manevi zararların bulunması koşuluyla tecavüzün ref'i davası, tecavüzün men'i davası ve tazminat davası ile gerçek olmayan vekaletsiz iş görme davasını eser sahibinden başka; eser sahibinden bu hakları devralan halefleri ile bağlantılı hakları bulunan diğer kişiler de açabileceklerdir (FSEK m. 80/son).

FSEK m. 70 hükmü ile haksız fiil hükümlerine yapılan atıftan da yola çıkarak TBK. m. 49 vd. hükümleri ve manevi tazminat davasının genel hükümler kapsamında dayanak hükmü olan TBK. m. 58 uyarınca haksız fiile dayanarak açılan tazminat dava koşulları birlikte değerlendirildiğinde maddi ve manevi tazminat davalarının açılabilmesi için bir eserin varlığı, FSEK kapsamında korunan bir hakkın haksız fiile uğraması, bu fiilden bir zararın doğması, zarar verenin kusurlu hareketi ve haksız fiil ile zarar arasında uygun illiyet bağı koşullarının bir arada bulunması gerekmektedir. FSEK. m. 70 kapsamında tazminat davalarında bu koşullardan en önemlisi eserin varlığıdır. Zira burada FSEK kapsamında eserin doğru tespit edilmesi gerekir. FSEK kapsamında bir fikri ürünün eser niteliğini haiz olabilmesi için eser sahibinin özelliğini taşıması ve bu Kanun'da düzenlenen eser türlerinden birine dâhil olması ve eserin tasarrufa ve temellüğe elverişli bulunması gerekir. FSEK'te sayılan eser türlerinden birine dâhil olmayan fikri ürünü Kanun kapsamında eser olarak kabul etmek ve hukuki korumadan yararlanmasını sağlamak mümkün değildir. İlgili fikri ürünlerin ekonomik yönden korunması, haksız rekabet kurallarına ve kişiliğin korunması hususundaki genel hükümler çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Yargıtay da FSEK kapsamında sınırı çizilen eser tiplerinin içeriğini dar yorumlamakta ve bu kapsamda yer almayan eserlerin genel hükümlere göre genel mahkemelerde açılacak davalar ile korunabileceğini belirtmektedir.

FSEK. m. 70 kapsamında tazminat davalarının şartlarına bakıldığında; FSEK m. 70/II hükmü uyarınca mali hakların haleldar edilmesine istinaden açılacak tazminat davalarının zarar şartını da ihtiva ettiği hususunda bir kuşku bulunmamaktadır. Ancak aynı düzenlemenin manevi hakların ihlali durumunda açılacak manevi tazminat davası bakımından öngörüldüğünü söylemek mümkün değildir. FSEK m. 70/I hükmü gereği manevi hakları ihlal edilen eser sahibi veya halefleri, eser sahibinin uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat ödenmesi için dava açabilecektir. Zira 4110 sayılı kanun ile FSEK m. 70/I hükmünde yapılan değişiklikten önce madde, manevi hakların haleldar edilmesi halinde maddi ve manevi zararın doğabileceği noktasında herhangi bir tereddüt yaratmamaktaydı. Dikkat edileceği üzere hüküm, manevi hakların ihlal edilmesi suretiyle sadece manevi bir zararın doğma ihtimalini göz önüne almakta ayrıca eser sahibinin bu

sebeple maddi bir zarara uğrayacağına ise değinmemekteydi. 4110 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle FSEK m. 70/I hükmü, manevi hakların ihlal edilmesi halinde yalnızca manevi bir zararın doğması halini öngörmektedir. Açılacak olan tazminat davasında zarar şartının gerekip gerekmediği hususunda, eser sahibi, haksız fiil sebebiyle manevi bir zarara uğradığını ispat etmekle zorunlu tutulmamalı; yalnızca haksız fiilin varlığını ispat ederek talebini ileri sürebilmelidir. FSEK m. 70/I hükmü uyarınca manevi hakları haleldar edilen eser sahibinin aynı zamanda bir zarara uğraması gerekmediği içindir ki bu noktada yalnızca haksız fiili ispat edecek aynı zamanda uğradığı zararın bu haksız fiilden kaynaklandığını ispat etmesi gerekmeyecektir. Kanunun bu noktada haksız fiil ile zarar arasındaki illiyet bağına karine olarak varsaydığı kabul edilmelidir.

FSEK m. 70/I kapsamında manevi bir hakkı haleldar edilen kimsenin aynı zamanda bu haksız fiille şeref ve haysiyetine de saldırı gerçekleşmişse bu halde TBK m. 58 hükmü uyarınca da manevi tazminat davası açılacaktır. Bu halde ise eser sahibinin; şeref ve haysiyetinin ihlal edilmesi sebebiyle duyduğu elem, öfke, acı, ızdırap gibi olumsuz psikişik duyguların yarattığı manevi zararı ispat etmesi aranmalıdır.

FSEK m. 70/II hükmü uyarınca mali hakların ihlal edilmesi halinde açılacak olan maddi tazminat davaları ile TBK m. 58 hükmü uyarınca eser sahibinin kişilik haklarının ihlal edilmesi sebebiyle açılacak olan manevi tazminat davaları açısından kusur şartının aranıp aranmadığı noktasında herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır. Manevi hakları haleldar edilen eser sahibinin açacağı manevi tazminat davasını düzenleyen FSEK m. 70/I hükmünde ise kusur şartından bahsedilmemiştir. 4110 sayılı Kanun ile 5846 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikle birlikte FSEK. m. 70/I'de manevi tazminat davasının açılabilmesi için kusur şartının yer almadığı görülmektedir. Ancak tazminatın miktarının belirlenmesinde kusur şartı esas alınmaktadır. TBK m. 58 hükmünde veya FSEK. m. 70/I'de kusur şartına açıkça yer verilmemiş olması; manevi tazminat davasında kusursuz sorumluluk hali olduğu anlamına gelmemektedir. Zira kanun koyucu kusursuz sorumluluk hallerini ayrıca ve açıkça düzenlenmektedir. Mesela FSEK m. 66/III hükmünde tecavüzün ref'i davasının açılabilmesi için kusur şartının gerekmediği kanun koyucu tarafından açıkça belirtilmiştir. Dolayısıyla kanun koyucu tarafından manevi tazminat açısından kusursuz sorumluluk hali öngörülmek istenseydi bu durum 5846 sayılı Kanun'da açıkça düzenlenirdi. Manevi tazminat davasında açıkça kusursuz sorumluluk düzenlemesi bulunmadığından FSEK m. 70/I hükmü kusurlu sorumluluk hallerinden birisidir ve kusur şartı aranmalıdır.

KAYNAKÇA

AKGÜN, Başak, Telif Hukuku'nda İntihal Kavramı, Anonim Kullanımlar ve Tüm Bunların Karşısında Eser Sahibinin Fikri İmzası: "Üslup", Ankara Barosu Fikri Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi, S. 2019/1, s. 57-76.

AKIN, Levent, "Fikri Haklara Yönelik Tecavüzlere Karşı Hukuk Davaları", Prof. Dr. Turhan Esener'e Armağan, Ankara 2000, s. 105-146.

ANTALYA, Osman Gökhan, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. II, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019.

ARKAN SERİM, Azra, "Fikri Hak İhlalleri ve Davaları", Fikri ve Sınai Haklar, İstanbul 2008, s. 72-79.

BELEN, Herdem, "Fikri Hukukta Manevi Haklar ve Manevi Tazminat Talebi", Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul 1996.

BOZBEL, Savaş, Fikri Eserlerin Umuma Erişilebilir Kılınması, Haluk Konuralp Anısına Armağan, C. 3, Yetkin Yayınları, Ankara 2009, s. 195-218.

BOZBEL, Savaş, Fikri Mülkiyet Hukuku, Oniki Levha Yayınları, İstanbul 2015. (BOZBEL, 2015).

BOZBEL, Savaş, "FSEK'e göre Yayın, Yeniden Yayın, Yeniden İletim ve Diğer Mali Haklardan Farkları", Fikri Mülkiyet Hukuku Yıllığı, Y. 2010, Oniki Levha Yayınları, s. 105-131 (BOZBEL, 2010).

BOZBEL, Savaş, Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku, 2. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2012 (BOZBEL, 2012).

BOZGEYİK, Hayri, Mimaride Telif Hakları, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019.

BÜLTER, Ahmet, Eser Sahibinin Hakları ve Bağlantılı Haklar", TBB Dergisi, S. 59, Y. 2005, s. 90-108.

CANDAN, Eda, Fikir ve Sanat Eserleri Kanununda Tazminat Davaları, Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2013.

DEMİR, Başak Aslı, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na Göre Tazminat Davaları, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2011.

DOĞAN, Mehmet D., Büyük Türkçe Sözlük, İz Yayıncılık, 11. Baskı, Ekim 1996.

DURGUT, Ramazan, "Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Kapsamında Tazminat Davaları", Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan C:1, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2007, s. 1075-1095.

ERCOŞKUN ŞENOL, Kübra, "Mali Hakları ve Kullanım Hakkını Devralanların Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Kapsamında Korunması", Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, 3 (I), 2013, s. 45-63.

GÜNEŞ, İlhami, Uygulamada Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015.

KARAHAN, Sami / SULUK, Cahit / SARAÇ, Tahir / NAL, Temel, Fikri Mülkiyet Hukukunun Esasları, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015.

KILIÇOĞLU, Ahmet M., 5846'daki Hatalı Bir Değişiklik Açısından Manevi Hakların İhlalinden Doğan Zararın Tazmini, Ankara Barosu FMR Dergisi, C. 1, S. 3, Y. 2001, s. 23-28.

KILIÇOĞLU, Ahmet M., Eser Sahibinin Mali Haklarına İlişkin Hukuksal İşlemler, Prof. Dr. Sabih ARIKAN'a Armağan, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019, s. 711-740. (KILIÇOĞLU, 2019).

KILIÇOĞLU, Ahmet M., Eser Sayılmayan Fikri Ürünler ve Eserin Adı ve Alametleri Üzerindeki Haklar, Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, C. 8/Özel, Y. 2013, s. 1585-1636 (KILIÇOĞLU, 2013).

KILIÇOĞLU, Ahmet M., Sınai Haklarla Karşılaştırmalı Fikri Haklar, Turhan Kitabevi, Ankara, Ekim 2006.(KILIÇOĞLU, 2006).

KÜÇÜKALİ, Canan, Fikri Hakların İhlalinden Kaynaklanan Tazminat Davası, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017.

MURATOĞULLARI, Harun, "FSEK Eser Sahiplerinin Manevi Haklarına Saldırı Halinde Talep Edilebilecek Manevi Tazminat", Terazi Hukuk Dergisi, C. 8, S. 80, 2013, s.52-59.

OĞUZ, Arzu, Genel Hatlarıyla Telif Hakları ve Korunması, Bilişim ve Fikri Mülkiyet Semineri, 20-25 Nisan 2006, s. 1-22.

OĞUZ, Arzu / MERHACI, Selin Özden, Fikri ve Sınai Hakların İhlal Edilmesinden Doğan Tazminat Talepleri, Prof. Dr. Erdal Onar'a Armağan, C. II, Ankara Üniversitesi Yayınları No:391, Ankara 2013, s. 951-974.

OPPENHEIM, Charles, The New Directive On Copyright And Related Rights, Learned Publishing vol. 14, no: 3, July 2001 (The New Directive), s. 205-212.

OPPENHEIM, Charles, Legal Issues Of Concern To The Library And Information Sector, Journal Of Information Science Volumu 3, 2001(Library And Information Sector), s.171-176, (Oppenheim, Legal Issues).

ÖZCAN, Zeynep / ÖZCANOĞLU, Ayşe Betül, "Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Kapsamında Eser Sahibinin Manevi Hakları ve Yargıtay Kararları Işığında Eser Sahibinin Hukuksal Koruma Yolları", Legal Hukuk Dergisi, C.18 S.213, Y.2020, s. 4091-4146.

SARIDAĞ, Orhan Gazi, Fikri Hukukta Manevi Tazminat, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Y. 11, S. 40, Ekim 2019, s. 175-192.

SULUK, Cahit / KARASU, Rauf / NAL, Temel, Fikri Mülkiyet Hukuku, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020.

ŞEKERBAY, Cennet Alas, Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda Manevi Haklar, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2014.

TEKİNALP, Ünal, Fikri Mülkiyet Hukuku, Vedat Kitapçılık, 5. Baskı, İstanbul 2012.

TİFTİK, Mustafa, Akit Dışı Sorumlulukta Maddi Tazminatın Şartları, Yetkin Yayınları, Ankara 1988.

TÜYSÜZ, Mustafa, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Çerçevesinde Fikri Haklar Üzerindeki Sözleşmeler, Yetkin, Ankara, 2007.

YASAMAN, Hamdi, "Fikri Haklarda Tazminat ile İlgili Bazı Sorunlar", Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı, C. I, İstanbul 2002, s. 805-819.

YAVUZ, Levent / ALICA, Türkay / MERDİVAN, Fethi, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Yorumu, 2 C. 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014.

https://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=283698#P127_22000

www.lexpera.com